

Een nieuwe wereld na 1 januari 2015?

Brandmeld- en ontruimingsalarminstallaties

Het Bouwbesluit 2012 bepaalt direct wanneer er een wettelijke verplichting is voor het hebben van een brandmeld- en ontruimingsalarminstallatie. Daarom kunnen we met recht zeggen dat deze installaties vallen onder de elementaire brandbeveiligingsvoorzieningen van een gebouw. En altijd al gold voor de opdrachtgevers een belangrijke vraag: wanneer weet ik zeker dat deze installaties voldoen aan de eisen? Immers, de Woningwet stelt de eigenaar van een gebouw als primair verantwoordelijke voor de veiligheid. In de afgelopen jaren hebben zich kort achter elkaar vele wijzigingen voorgedaan, met de daarbij horende informatiestroom. Daarom is het niet vreemd dat de eisen soms verschillend worden uitgelegd.

A. (Alex) Ivanović, Adviesbureau Forta Nova

1 januari 2015 wordt veel besproken in deze context. Het is de datum waarop de oude CCV-Regeling Brandmeldinstallaties 2002 geheel ophoudt met bestaan. Certificaten op basis van deze regeling kunnen dus niet meer worden afgegeven. Ook alle bedrijfskenningen op basis van deze regeling zullen ophouden. Het enige wat nog wettelijk gezien telt is de zogenaamde inspectiecertificatie volgens het CCV Inspectieschema Brandbeveiliging.

■ ER WAS EENS...

Een kort stukje geschiedenis vooraf helpt om de situatie beter te begrijpen. De oude Regeling Brandmeldinstallaties 2002 (BMI2002) werd per 1 januari 2003 opgenomen in het Model Bouwverordening. Daar zo'n beetje alle gemeenten de eisen voor de brandmeld- en ontruimingsalarminstallaties volledig uit het Model Bouwverordening over-

namen, werd BMI2002 zo in praktijk onderdeel van de wet- en regelgeving. In die tijd werd de regeling beheerd door het toenmalige Nationaal Centrum voor Preventie (NCP). Eind 2004 werd de regeling overgedragen aan het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (Het CCV). Oude gewoontes slijten niet makkelijk en zo wordt er soms nog steeds gesproken over de 'NCP-regeling'. Het certificaat voor de brandmeldinstallatie werd afgegeven door het erkend branddetectiebedrijf (de leverancier).

Het model Bouwverordening was rechtlijnig in de eisen: als een brandmeldinstallatie voorzien is van een verplichte doormelding van brandalarmen naar de brandweer, dan was een certificaat volgens de regeling BMI2002 verplicht. Een aandachtige lezer merkt meteen een paar lacunes op. Hoe ziet het met de ontruimingsalarminstallatie dan? En hoe

gaat het als ik vrijwillig een doormelding wil realiseren? En wat is nu precies de reikwijdte van dit certificaat, ofwel: wat wordt feitelijk gecertificeerd?

Deze en vele andere vragen werden al in de periode 2004-2005 opgemerkt; er werd toen al gewerkt aan een opvolger van deze regeling. Door allerlei oorzaken (die ver buiten het bestek van dit artikel vallen) duurde het tot 2011 voordat een nieuw, door iedereen geaccepteerd schema definitief het dag licht zag: het CCV Inspectieschema Brandbeveiliging 2011. Nieuw aan dit schema is dat het certificaat wordt afgegeven door een geaccrediteerde en onafhankelijke inspectie-instelling en niet meer door de leverancier van de installatie. De inspectie omvat het geheel: de brandmeld- en ontruimingsalarminstallatie, inclusief de stuurfuncties en de relevante bouwkundige en organisatorische maatre-

gelen. Het schema en de accreditatie stellen eisen aan zowel de individuele inspecteur als de inspectie-instelling.

Dit inspectieschema is opgenomen in het Bouwbesluit 2012 en heeft daarmee een wettelijke status. Het nieuwe Bouwbesluit is in werking getreden per 1 april 2012 en voorzigt in een overgangsperiode met een zogenaamd duaal stelsel, waarbij oude en nieuwe certificaten konden worden gebruikt. De overgangsperiode stopt op 1 januari 2015. De bedoeling van een overgangsperiode is om aan alle bestaande situaties kans te geven voor een soepele overgang van oud naar nieuw. De ervaring zal leren in hoeverre dit is gelukt, maar er zijn tekenen dat de opdrachtgever vaak onvoldoende is voorbereid en ingelicht over de situatie na 1 januari.

Wat in deze context het meest opviel aan het Bouwbesluit 2012 is dat een brandmeld- en ontruimingsalarminstallatie minder vaak verplicht zijn dan voorheen, dat de doormelding minder vaak is vereist en dat de eis voor de certificatie los staat van de eis voor de doormelding. Ook in enkele situaties dat de doormelding niet is vereist, is een inspectiecertificaat dat wel. De eis is gekoppeld aan de risico's.

■ ERKENDE BEDRIJVEN

Wie zich verder in de regels verdiept, zal ook merken dat er geen eisen meer worden gesteld aan de betrokken bedrijven behalve aan de inspectie-instelling. Met andere woorden zijn het advies vooraf, het ontwerp, de levering, de installatie en het onderhoud geheel vrij. Alleen de inspectie-instelling moet voldoen aan specifieke criteria als het gaat om bijvoorbeeld de opleidingen van de inspecteurs en het eigen kwaliteitssysteem en werkwijzen.

De vraag uit de markt naar een betrouwbare partij voor het realiseren van een project blijft echter bestaan. Het is ook geen wonder dat er, naast het inspectieschema ook CCV Certificatieschema's het daglicht hebben gezien. Een CCV Certificatieschema geeft bedrijven de mogelijkheid zich te laten certificeren voor het leveren, installeren en/of onderhouden van brandmeldinstallaties. Een gecertificeerd bedrijf is verplicht om in beginsel alle werk onder certificatie te leveren. Na enkele aanloopproblemen met deze schema's (onder andere de accreditatie maar ook het wantrouwen van sommige bedrijven in de schema's), loopt het aantal gecertificeerde bedrijven gestaag op. En dat is goed nieuws. Het certificatieschema is echter niet wettelijk vereist. Met andere woorden, de gecertificeerde bedrijven hebben vrijwillig voor deze certificatie gekozen omdat zij de voordelen daarvan zien. Een certificatie-instelling

controleert de gecertificeerde bedrijven op het naleven van de certificatieschema's.

■ CERTIFICATIE VS INSPECTIE

In deze context is er een groot verschil tussen de inspectie en de certificatie. Bij het certificatieschema geeft de leverancier, de installateur of de onderhouder een certificaat af voor de kwaliteit van het geleverde werk. Het eigen werk dus, niet meer en niet minder. Alles wat het eigen werk overstijgt, maar toch met de brandmeldinstallatie is verbonden (denk aan de gestuurde installaties en de bouwkundige en organisatorische voorwaarden) valt nadrukkelijk buiten de certificering. Dat is ook logisch, want een leverancier kan niet instaan voor iets wat hij niet heeft geleverd.

Bij de inspectie is dit anders. De inspectie-instelling inspecteert verder dan de installatie zelf en kijkt naar de samenhang van het geheel. Er wordt gekeken naar de daadwerkelijk correcte uitvoering van de stuurfuncties en naar de relevante bouwkundige en organisatorische zaken. En zowel de brandmeld- als de ontruimingsalarminstallatie worden geïnspecteerd en bij goedkeur gecertificeerd. Het CCV Inspectieschema brandbeveiliging gaat uit van een inspectie op basis van de zogenaamde 'afgeleide doelstellingen'. Dit klinkt mogelijk vreemd en onvoldoende concreet, maar het gaat erom dat vooraf de doelstelling van de brandmeld- en ontruimingsalarminstallatie wordt vastgelegd. In de schema's zijn de afgeleide doelstellingen nogal wollig omschreven, maar concreet gaat het om bijvoorbeeld bijdragen aan zaken zoals veiligheid van personen, bescherming van

bedrijfscontinuïteit, gelijkwaardige veiligheid etc. Bij de inspectie wordt beoordeeld of met de gerealiseerde technische voorzieningen en de bijbehorende organisatie de installaties aan dit doel kunnen voldoen.

Inspectie en certificatie kunnen elkaar aanvullen. Als een geleverde installatie voorzien is van een installatiecertificaat volgens het CCV Certificatieschema, dan kan de inspectie minder diepgang hebben. Er is immers een vertrouwen in dit schema en daarom het vertrouwen dat de installatie als zodanig voldoet aan de norm. Vooral bij grote en complexe installaties kan de inspectie met minder diepgang ook prijstechnisch een voordeel opleveren.

■ WAT GAAT STRAKS GOED?

Vanaf 1 januari 2015 is er eindelijk duidelijkheid. Een inspectiecertificaat is verplicht, daar waar vereist door het Bouwbesluit 2012. Een installatiecertificaat via het certificatieschema is niet verplicht maar kan een goede aanvulling zijn, bijvoorbeeld om de inspectie eenvoudiger te houden. Daar waar geen inspectiecertificaat is vereist, geeft een vrijwillig installatiecertificaat meer zekerheid over de geleverde kwaliteit. Natuurlijk kan ook een inspectie vrijwillig worden gevraagd.

De CCV Certificatieschema's kennen een strengere controle op het naleven van de eisen en op het herstellen van de geconstateerde afwijkingen. Als de certificatie-instelling constateert dat afwijkingen niet tijdig of in het geheel niet worden hersteld, dan volgt een schorsing van het bedrijf. Dit is in grote

Werken met erkende bedrijven vermindert de kans op deze situaties

tegenstelling tot de oude regeling BMI 2002 waar de mogelijkheden voor schorsing er nagenoeg niet was. Het algemeen beeld is dat dit zal leiden tot betere installaties. Het geheel staat stevig in de steigers en de hoger gelegde lat kan ervoor zorgen dat alleen serieus geïnteresseerde bedrijven zich laten certificeren en gecertificeerd blijven.

■ WAT IS MINDER GOED?

Er is een groot risico aanwezig op verwarring bij de opdrachtgevers. Zij zijn meestal leken en het mag niet zonder meer worden aangenomen dat zij tot op detail de inhoud van het Bouwbesluit en andere voorschriften kennen of bijvoorbeeld onderscheid maken tussen inspectie en certificatie. De opdrachtgevers moeten aan het begin van een traject eisen stellen en keuzes maken maar zijn vaak niet in staat de consequenties ervan te overzien. Zij zullen zich moeten laten adviseren, door de leverancier of (bij voorkeur) door een onafhankelijke en deskundige adviseur.

Voor het onderhoud geldt een bijzonder aandachtspunt. Vanuit het CCV Certificatieschema Onderhoud wordt niet meer de installatie gecertificeerd, maar de 'dienst onderhoud'. In principe betekent het dat ook een installatie die bijvoorbeeld niet aan de NEN2535 voldoet, voorzien kan zijn van een certificaat op onderhoud. Zonder goede uitleg vooraf is dit ook nog een mogelijke bron van misverstanden.

Zoals gezegd, een inspectiecertificaat wordt afgegeven op basis van een inspectie op afgeleide doelstellingen. Deze doelstellingen moeten, samen met de te maken keuzes uit de normen en eigen keuzes, wel op de juiste manier vooraf zijn vastgelegd in een document, zoals een Programma van Eisen. Nu leert de ervaring dat Programma's van Eisen (PvE's) vaak een bedenkelijke kwaliteit hebben. Regelmatig duiken PvE's op met een opeenstapeling van grove fouten (zoals verkeerde keuzes van de omvang van beveiliging, onvoldoende vastleggen van keuzes, noemen van fabricaten en typen apparatuur, onduidelijkheid over de eisende partijen, goedpraten of accepteren van fouten uit het verleden etc.). In dat geval staat het gehele brandbeveiligingsconcept op losse schroeven. En in beginsel kan een inspectie-instelling geen inspectie uitvoeren gebaseerd op wankelende uitgangspunten. Een goedkeuring van een PvE door de brandweer of de gemeente is nog geen garantie dat de eisen en de doelstellingen correct en eenduidig zijn opgesteld.

Bij bestaande installaties die nu van een inspectiecertificaat moeten zijn voorzien, is de kans groot dat dit verschijnsel een rol gaat spelen. Immers, in het verleden werd

veel minder aandacht besteed aan het juist vastleggen van uitgangspunten. Praktisch kan dit betekenen dat inspectie eindigt met een afkeur, al bij het beoordelen van de documenten, en dat certificatie niet kan worden afgerond.

■ GEVOLGEN LEVERANCIER OF INSTALLATEUR

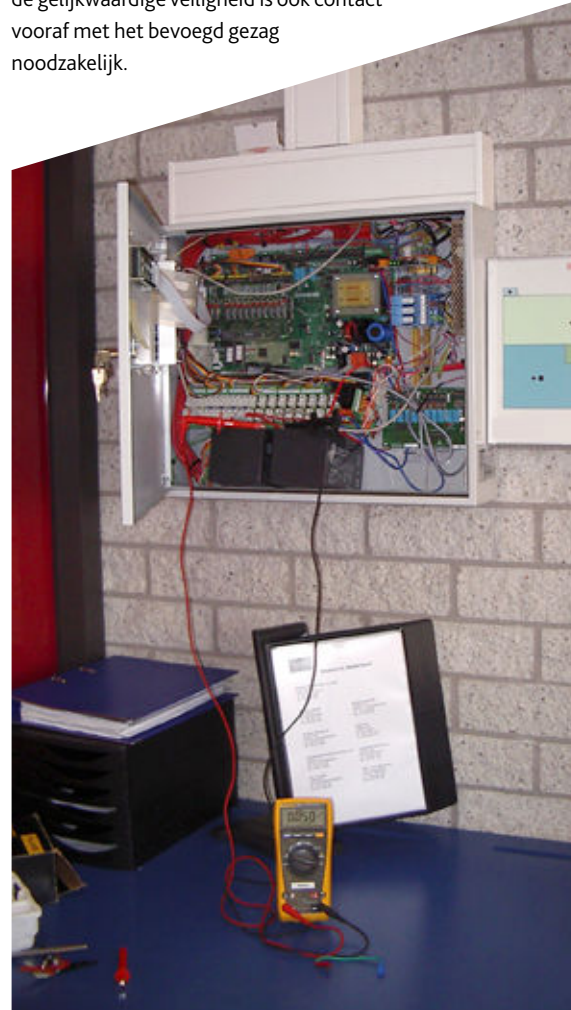
Wat betekent dit voor de leverancier of de installateur? In eerste plaats: maak uw eigen keuze! Kies bewust voor het wel of niet betreden van deze markt. Deze keuze staat overigens los van de keuze om u te laten certificeren voor het leveren, installeren of onderhouden van brandmeld- en ontruimingsalarminstallaties. U kunt ook als niet gecertificeerd bedrijf op deze markt actief zijn, bijvoorbeeld als u de voordelen van certificatie (en die zijn er!) zelf niet ziet. Maar zorg er in ieder geval voor dat u werkt met personeel met voldoende kennis. Niet alleen omdat uw opdrachtgevers daar simpelweg recht op hebben, maar ook omdat u in het gehele project steviger in uw schoenen staat. Brandveiligheid is te complex om zonder gedegen kennis van zaken te worden benaderd. En bij een eventuele inspectie komt ondeskundigheid zeker naar boven.

■ GEVOLGEN OPDRACHTGEVER

De opdrachtgever is en blijft de eerste die ter verantwoording wordt geroepen. Vandaar dat juist deze partij zeker moet zijn van de geleverde kwaliteit. De installaties moeten in beginsel voldoen aan de normen. De normen zijn strak, terwijl de opdrachtgevers steeds vaker om flexibiliteit en maatwerk vragen. Het begint bij een goed en bij voorkeur onafhankelijk advies en correct vastgestelde uitgangspunten. De regelgeving nu stelt geen eisen aan de opstellers van een uitgangspuntendocument (UPD) of adviseurs. Een vrijwillig certificatieschema opgesteld door een certificatie-instelling is er wel maar gezien het totaal aantal volgens dit schema erkende adviseurs/UPD-opstellers, lijkt het erop dat er geen draagvlak voor is. Het is wachten op een schema van het CCV waaraan momenteel wordt gewerkt. Dit schema kan mogelijk op meer draagvlak rekenen.

Het advies vooraf en het opstellen van het Programma van Eisen en/of een Uitgangspuntendocument is specialistisch werk. Vooral als het gaat om combinaties van gebruiksfuncties, de al dan niet wisselende zelfredzaamheid, bovenwettelijke eisen zoals de continuïteit van bedrijfsvoering of een onderbouwing van oplossingen voor de gelijkwaardige veiligheid. Een goed adviseur zal de opdrachtgever ook tijdig adviseren contact opnemen met een inspectie-instelling om het

brandbeveiligingsconcept te bespreken en dit begeleiden. Dit kan de vervelende situaties achteraf helpen vermijden. Bij toepassing van de gelijkwaardige veiligheid is ook contact vooraf met het bevoegd gezag noodzakelijk.

De inspectie doet meer dan alleen metingen

■ TOT SLOT

De situatie na 1 januari 2015 is overzichtelijk en biedt voor alle betrokkenen de nodige duidelijkheid. De crux zit in het steeds meer verlaten van de oude benadering van brandveiligheid (het aflezen van tabelletjes uit de regelgeving) en een overgang naar de risicobenadering. Hoe complexer de situatie, hoe meer maatwerk er moet komen. En niet te vergeten, met een certificaat voor de brandmeld- en ontruimingsalarminstallatie is de gebouw eigenaar er nog niet. Het geheel van brandveiligheid van het gebouw telt, en het certificaat zegt alleen iets over een deel ervan. Ook hiervoor geldt: kies de juiste partijen om het traject door te lopen.

Alex Ivanović

